

SMJERNICE

ZA PROVEDBU PRINCIPA ODRŽIVOG GOSPODARENJA NEOPASNIM GRAĐEVNIM OTPADOM NA RIJEČKOM PODRUČJU

Rijeka, travanj 2017.

SADRŽAJ

I Uvod.....	3
II Zakonska regulativa.....	3
1. Zakon o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13).....	3
2. Pravilnik o katalogu otpada (NN 90/15).....	4
3. Pravilnik o gospodarenju otpadom (NN 23/14, 51/14, 121/15, 132/15).....	4
4. Pravilnik o građevinskom otpadu i otpadu koji sadrži azbest (NN 69/16).....	5
5. Pravilnik o nusproizvodima i ukidanju statusa otpada (NN 117/14).....	6
6. Zakon o gradnji i Zakon o izmjenama i dopunama zakona o gradnji (NN 153/13, 20/17).....	6
7. Zakon o rudarstvu (NN 56/13, 14/14).....	6
8. Uredba o postupanju s viškom iskopa koji predstavlja mineralnu sirovinu kod izvođenja građevinskih radova (NN 109/11).....	7
III Temeljni kriteriji pri gospodarenju neopasnim građevnim otpadom.....	7
IV Nastajanje i vrste neopasnog građevnog otpada.....	7
V Pretpostavke za gospodarenje neopasnim građevnim otpadom na širem riječkom području.....	9
VI Provedbene mjere i obveze sudionika u gradnji.....	9
1. Obveze Investitora.....	10
2. Obveze Izvođača radova.....	11
3. Obveza javnog Reciklažnog dvorišta tvrtke GRD d.o.o. Rijeka.....	12

I Uvod

Investitori radova imaju poslovni interes da u segmentu generiranja neopasnog građevnog otpada, koji nastaje pri izgradnji, rekonstrukciji, adaptaciji, održavanju ili uklanjanju građevina, a u postupku planiranja, projektiranja te samog izvođenja radova, odnosno realizacije projekta, uz adekvatna projektna rješenja i troškovnike radova, ostvare što manje količine otpada koje treba tretirati kroz model održivog gospodarenja građevnim otpadom (sukladno zakonskim odredbama), a što bi za posljedicu imalo manje troškove koje je za tu namjenu potrebno predvidjeti i izdvojiti u ukupnim troškovima gradnje, odnosno investicije. Pri tome se taj interes investitora poklapa sa širim ciljevima, mjerama i postupcima za provedbu Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017-2022. g.

II Zakonska regulativa

Važeća zakonska i podzakonska regulativa propisuje sustav, uvjete, ciljeve, obveze i postupke za provedbu modela **gospodarenja neopasnim građevnim otpadom**, što je vidljivo u slijedećim propisima, odnosno regulatornim odredbama:

1. *Zakon o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13)*

-čl. 4. st. 1. (pojmovi)

točka 39: "**Posjednik otpada** je proizvođač otpada ili pravna i fizička osoba koja je u posjedu otpada."

točka 41: "**Postupci gospodarenja otpadom** su: skupljanje otpada, interventno skupljanje otpada, priprema za ponovnu uporabu, priprema prije uporabe i zbrinjavanja, postupci uporabe i zbrinjavanja, trgovanje otpadom, posredovanje u gospodarenju otpadom, prijevoz otpada, energetska uporaba određenog otpada, sakupljanje otpada u reciklažno dvorište i privremeno skladištenje vlastitog proizvodnog otpada."

točka 51: "**Reciklažno dvorište za građevni otpad** je građevina namijenjena razvrstavanju, mehaničkoj obradi i privremenom skladištenju građevnog otpada."

točka 52: "**Recikliranje** je svaki postupak uporabe kojim se otpadni materijali prerađuju u proizvode, materijale ili tvari za izvornu ili drugu svrhu."

točka 63: "**Vlasnik otpada** je osoba koja je nositelj materijalnih i drugih prava u vezi s otpadom."

-čl. 6. st. 1. t. 1 (načela gospodarenja otpadom) - primjenjuje se načelo onečišćivač plaća

-čl. 8. st. 1. (otpad se mora oporabiti)

-čl. 11. st. 1., 3. i 6. (zabranjeno je odbacivanje otpada u okoliš, njegovo spaljivanje, otpad čija vrijedna svojstva se mogu iskoristiti mora se odvojeno sakupljati i skladištiti radi recikliranja i ponovnog korištenja)

-čl. 15. st. 1. i 5. (odredba o ukidanju statusa otpada i upisu u očevidnik Ministarstva)

-čl. 44. st. 1., 3. i 4. (obveza posjednika otpada da predaje otpad tvrtki koja ima dozvolu gospodarenja otpadom, obveza predaje pratećeg lista, prestanak odgovornosti za predani otpad)

-čl. 53. st. 1., 3. i 4. (građevni otpad kao posebna kategorija otpada: postupci, ciljevi i uvjeti gospodarenja, sustav upravljanja i iznos naknade)

-čl. 54. st. 1. (odredba o obveznom odvojenom sakupljanju posebne kategorije otpada)

-čl. 55. st. 2. (odredba o obvezi pripreme za ponovnu uporabu, recikliranje i uporabu)

-čl. 58. st. 1., 2. i 10. (odredba o naknadi za odlaganje otpada--obveza posjednika gospodarenja otpadom)

-čl. 84. (djelatnost sakupljanja, obrade i uporabe otpada):

st. 1. "Pravna i fizička osoba-obrtnik moraju imati odgovarajuću dozvolu za sakupljanje otpada, interventno sakupljanje otpada te djelatnost uporabe, zbrinjavanja ili druge obrade otpada."

st. 2. "Pravna i fizička osoba-obrtnik može, nakon upisa u odgovarajući očevidnik, obavljati djelatnost posredovanja otpadom, prijevoz otpada ili sakupljanje otpada u reciklažno dvorište."

st. 6. "Pravna i fizička osoba-obrtnik koja je ishodila dozvolu, odnosno upisala se u odgovarajući očevidnik trgovaca otpadom, prijevoznika otpadom ili reciklažnih dvorišta, ovlaštena je preuzeti otpad u posjed."

- st. 7. "Djelatnost sakupljanja, obrade i oporabe otpada smatra se komunalno-servisnom djelatnosti."
- čl. 110. st. 1. "Pravna ili fizička osoba može obavljati djelatnost prijevoza otpada ako je upisana u očevidnik prijevoznika otpada."
- čl. 167. st. 1. "Novčanom kaznom kazniti će se pravna osoba u iznosu od 300.000 do 700.000 kn za:
- točka 2: "Ne provodi čl. 11. st. 1." (odbacivanje otpada u okoliš)
 - točka 6: "Ne provodi čl. 11. st. 6." (sakupljanje, skladištenje te daljnje gospodarenje vrijednim osobinama otpada)
- čl. 167. st. 2. "Za prekršaje iz čl. 167. st. 1. kaznit će se odgovorna osoba u pravnoj osobi u iznosu 50.000 do 100.000 kn, tj. kaznom zatvora od 60 dana."
- čl. 167. st. 3. "Za radnje iz čl. 167. st. 1. kaznit će se i fizička osoba-obrtnik u iznosu od 100.000 do 250.000 kn."
- čl. 170. st. 1. "Novčanom kaznom od 150.000 do 400.000 kn kaznit će se pravna osoba koja:
- točka 11. Kao posjednik otpada isti ne predaje osobi koja obavlja djelatnost gospodarenja otpadom, osim ako sama ne obavlja tu djelatnost. (odnosi se na čl. 44. st. 1.)
 - točka 12. Proizvodi i/ili gospodari otpadom, a ne vodi očevidnik o nastanku i tijeku otpada (ONTO list). (odnosi se na čl. 45. st. 1., 3. i 4.)
 - točka 13. Za posebne kategorije otpada ne odvaja isti na mjestu nastanka, ne skuplja ih i ne skladišti odvojeno. (odnosi se na čl. 54. st. 1.)
 - točka 14. Započne obavljati ili obavlja djelatnost gospodarenja otpadom bez dozvole ili protivno dozvoli (čl. 84. st. 1. i čl. 86.)
 - točka 16. Bez upisa u očevidnik prijevoznika otpada obavlja djelatnost prijevoza otpada (čl. 110. st. 1.)
- čl. 171. st. 1. "Novčanom kaznom od 100.000 do 300.000 kn kaznit će se pravna osoba koja:
- točka 11. je proizvođač i/ili posjednik otpada, a uz otpad osobi koja obavlja djelatnost gospodarenja otpada ne preda Prateći list PL-O (odnosi se na čl. 44. st. 3.)
 - točka 19. je posjednik građevnog otpada koji nastaje tijekom gradnje ili uklanjanja građevine, odnosno tijekom izvođenja radova gradnje, rekonstrukcije ili održavanja, a tim otpadom ne gospodari na način propisan Pravilnikom iz čl. 53. st. 3. (odnosi se na čl. 58. st. 10.)
- čl. 172., st. 1., 2., 3., 4. i 5. Propisane kazne za neispunjavanje obveza iz čl. 182. st. 1. i 2. te čl. 183. Zakona.

2. Pravilnik o katalogu otpada (NN 90/15)

Pravilnikom se propisuju grupe, podgrupe i vrste otpada. Ovdje će se prikazati grupe i podgrupe otpada koje se tretiraju na listama građevinskog otpada (lista za ukidanje statusa otpada i lista za obavezno recikliranje otpada).

- 01 01** Otpad od iskopavanja nemetalnih mineralnih sirovina - s oznakama zapisa
- 01 04** Otpad od obrade nemetalnih mineralnih sirovina - s oznakama zapisa
- 17 01** Beton, cigla, crijep/pločice i keramika - s oznakama zapisa
- 17 03** Mješavine bitumena - s oznakama zapisa
- 17 04** Metali - s oznakama zapisa
- 17 05** Zemlja i kamenje - s oznakama zapisa
- 17 09** Ostali građevinski otpad i otpad od rušenja objekata - s oznakama zapisa
- 19 12** Otpad od mehaničke obrade otpada - s oznakama zapisa

3. Pravilnik o gospodarenju otpadom (NN 23/14, 51/14, 121/15, 132/15)

- čl. 33. st. 3. i Dodatak XII (obveza vođenja Očevidnika o tijeku i nastanku otpada - ONTO za lokaciju gradilišta, reciklažnog dvorišta i sl.)
- čl. 33a. i Dodatak XIII (obveza vođenja Pratećeg lista PL-O za svaku pošiljku otpada koja se upućuje u reciklažno dvorište)

4. Pravilnik o građevinskom otpadu i otpadu koji sadrži azbest (NN 69/16)

-Uvjeti gospodarenja građevnim otpadom

- **čl. 8.** (obveza investitora da upozna izvođača radova, prije početka radova, o materijalima i tvarima koje su opasni otpad ili to mogu postati).

- **čl. 9.** Mjere gospodarenja građevnim otpadom koje se određuju dokumentima projekta građenja, održavanja, rekonstrukcije, odnosno uklanjanja građevine moraju:

1. osigurati izdvajanje korisnih materijala i proizvoda iz otpada,
2. spriječiti ispuštanje azbestnih vlakana,
3. spriječiti miješanje opasnog i neopasnog otpada,
4. spriječiti miješanje razdvojenog otpada,
5. spriječiti raznošenje, razlijevanje, odnosno ispuštanje otpada izvan gradilišta u okoliš,
6. onemogućiti istjecanje oborinske vode, koja je bila u doticaju s opasnim otpadom, na tlo, u vode, podzemne vode, more,
7. onemogućiti istjecanje tekućeg otpada na tlo, u vode, podzemne vode, more,
8. predvidjeti odgovarajući prostor za skladištenje otpada na gradilištu,
9. odrediti način izvedbe radova kako bi količina miješanog građevnog otpada, koji nastaje izvedbom radova, bila što manja te kako bi se višak materijala uporabio na mjestu gdje je taj višak i nastao, a nastali otpad pripremio za ponovno korištenje ili drugi postupak uporabe.

-Način obveznog postupanja vlasnika i posjednika građevnog otpada

- **čl. 10.**

st. 1. Vlasnik građevnog otpada koji je nastao na određenom gradilištu je:

-vlasnik ili korisnik građevine,

-investitor,

-izvođač radova kad je na njega vlasnik ili korisnik građevine ili dijela građevine, koja se nalazi na tom gradilištu, odnosno investitor ugovorom prenio vlasništvo nad građevnim otpadom.

st. 2. Izvođač radova smatra se posjednikom građevnog otpada koji je nastao na gradilištu na kojem se izvode radovi.

st. 3. Vlasnik građevnog otpada dužan je osigurati da je taj otpad predan ovlaštenoj osobi za gospodarenje otpadom.

- **čl. 11.**

st. 1. Zabranjeno je opasni građevni otpad:

-odbaciti u miješani komunalni otpad,

-miješati s drugom vrstom otpada ili materijalima koji nemaju status otpada.

st. 2. Posjednik građevnog otpada dužan je izdvojiti od drugog otpada i materijala koji nije otpad te odvojeno skladištiti:

-točka 1. sve količine opasnog otpada,

-točka 2. nepasni otpad koji čini najmanje 80% mase svog otpada nastalog na određenom gradilištu.

st. 3. Posjednik građevnog otpada nije dužan izdvojiti neopasni otpad ukoliko obvezu izdvajanja tog otpada razvrstavanjem i drugim odgovarajućim tehnološkim procesima gospodarenja otpadom izvrši osoba koja posjeduje odgovarajuću dozvolu za gospodarenje otpadom temeljem ugovora s posjednikom ili vlasnikom građevnog otpada.

st. 4. Posjednik neopasnog mineralnog građevnog otpada iz Priloga IV ovog Pravilnika (lista otpada) dužan je s istim postupati na način da se osigura odgovarajuća uporaba takvog otpada, sukladno zakonu, te u mjeri u kojoj je to izvedivo omogućiti pripremu za ponovnu uporabu i ukidanje statusa otpada sukladno posebnom propisu koji uređuje ukidanje statusa otpada.

- **čl. 12.** st. 1. Posjednik građevnog otpada koji skladišti građevni otpad na gradilištu dužan je osigurati odvojeni način skladištenja ovisno o svojstvu, vrsti i agregatnom stanju u za to primjerenim boksevima, bajama ili spremnicima.

- **čl. 13.** Posjednik građevnog otpada dužan je:

-točka 1. izdvojiti od otpada tvari, materijale i građevne proizvode koji se mogu ponovno koristiti za istu svrhu za koju su i proizvedeni.

-točka 2. proglasiti otpadom:

-materijal iz iskopa koji je nastao prilikom građenja građevine i koji se sukladno dokumentima projekta građenja, izrađenim sukladno propisima koji uređuju gradnju, ne ugrađuje u tu građevinu i koji ne

predstavlja mineralnu sirovinu sukladno posebnim propisima koji uređuju rudarstvo,

-**materijal koji je nastao građenjem, održavanjem, rekonstrukcijom ili uklanjanjem građevine**, osim materijala koji se koristi za građevinske svrhe na tom gradilištu, kad se isti izdvoji od građevine, odnosno kad prestane biti građevina koja se gradi, održava, rekonstruira, odnosno uklanja.

5. Pravilnik o nusproizvodima i ukidanju statusa otpada (NN 117/14)

-**čl. 6.** st. 1. i Dodatak V.6. (posebni kriteriji za ukidanje statusa otpada za građevne proizvode i vrste otpada - grupe i podgrupe - koje ulaze u postupak uporabe; 01 01, 01 04, 17 01, 17 03, 17 04, 17 05, 17 09 i 19 12)

6. Zakon o gradnji i Zakon o izmjenama i dopunama zakona o gradnji (NN 153/13, 20/17)

-**čl. 54.** st. 1.

-točka 5. Izvođač je dužan gospodariti građevnim otpadom nastalim tijekom građenja na gradilištu sukladno propisima koji uređuju gospodarenje otpadom,

-točka 6. Izvođač je dužan oporabiti i/ili zbrinuti građevni otpad nastao tijekom građenja na gradilištu sukladno propisima koji uređuju gospodarenje otpadom.

-**čl. 76.**

-stavak 1. Projekt uklanjanja građevine - između ostalog - propisuje mjere gospodarenja otpadom, uporabe i/ili zbrinjavanje otpada iz građevine i otpada nastalog uklanjanjem građevine sukladno propisima koji uređuju gospodarenje otpadom te odvoz i zbrinjavanje građevinskog materijala nastalog uklanjanjem građevine.

-stavak 2. točka 2. Projekt uklanjanja građevine ili njezina dijela sadrži tehnički opis uklanjanja građevine ili njezina dijela i način gospodarenja građevnim materijalom i otpadom nastalim uklanjanjem građevine i uređenja građevne čestice, odnosno obuhvata zahvata u prostoru nakon uklanjanja građevine ili njezinog dijela.

-**čl. 133.** st. 5. Uređenje gradilišta: propisuje uklanjanje privremenih građevina, opreme gradilišta, neutrošenog materijala i otpada koji se moraju ukloniti s gradilišta prije izdavanja uporabne dozvole,

-**čl. 135.** st. 1. t. 11. Izvođač na gradilištu, ovisno o vrsti građevine, odnosno radova, mora imati propisanu dokumentaciju o gospodarenju otpadom sukladno posebnim propisima koji uređuju gospodarenje otpadom,

-**čl. 155.** st. 1. Uklanjanje građevina: građevnim otpadom se mora postupati sukladno odredbama ovog Zakona i posebnog zakona kojim se uređuje gospodarenje otpadom.

-**čl. 162.** st. 2. t. 10. Propisana je novčana kazna pravnoj osobi u svojstvu investitora od 25.000 do 50.000 kn vezano na odredbe čl. 133. st. 5., kazna se umanjuje 50% za slučaj građevina III. skupine.

-**čl. 167.** st. 5. Propisana je novčana kazna pravnoj osobi u svojstvu izvođača od 25.000 do 50.000 kn (s 15.000 do 30.000 za fizičku osobu u svojstvu izvođača) za slučajeve:

-točka 10. neizvršavanje odredbi iz čl. 133. st. 5.

-točka 13. neizvršavanje odredbi iz čl. 135. st. 1.

-**čl. 167.** st. 7. Uz novčanu kaznu iz čl. 167. st. 5. t. 10. i 13. može se pravnoj i fizičkoj osobi u svojstvu izvođača radova izreći zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti u trajanju 3 do 6 mjeseci, a za ponovljeni prekršaj 6 do 12 mjeseci.

-**čl. 167.** st. 8. Novčanom kaznom 15.000 do 30.000 kn kazniti će se za prekršaje iz čl. 167. st. 5. t. 10. i 13. glavni inženjer gradilišta, inženjer gradilišta, odnosno voditelj radova.

7. Zakon o rudarstvu (NN 56/13, 14/14)

-**čl. 144.** st. 1., 2., 3., 4., 5. i 6. Propisuje dužnosti, odgovornosti i postupanje s mineralnim sirovinama kod izvođenja građevinskih radova.

-**čl. 160.** st. 1. t. 11. Novčanom kaznom u iznosu 100.000 do 500.000 kn kaznit će se fizička, odnosno pravna osoba ukoliko višak mineralne sirovine u obuhvatu ne stavi na raspolaganje Republici Hrvatskoj te isto ne iskaže u izvedbenom projektu.

-čl. 160. st. 2. Za prekršaje iz čl. 160. st. 1. kaznit će se odgovorna osoba u pravnoj osobi sa 10.000 do 50.000 kn.

8. Uredba o postupanju s viškom iskopa koji predstavlja mineralnu sirovinu kod izvođenja građevinskih radova (NN 109/11)

-čl. 3. st. 1. Propisuje način postupanja i provedbe zakonskih odredbi o obvezi Investitora da višak iskopa koji se ustanovi prilikom građenja građevine, a predstavlja mineralnu sirovinu, stavi na raspolaganje vlasniku, tj. Republici Hrvatskoj.

-čl. 3. st. 2. Obvezu iz st. 1. nema Investitor ako gradi:

-jednostavnu građevinu, odnosno izvodi jednostavne radove čijem se građenju može pristupiti bez akta kojim se odobrava građenje prema posebnom propisu,

-zgradu građevinske bruto površine do 400 m² (600 m² za građevine poljoprivredne namjene),

-novu zgradu, odnosno rekonstruira postojeću, a za što nije odobreno građenje podzemne etaže.

III Temeljni kriteriji pri gospodarenju neopasnim građevnim otpadom

Važeća legislativa navedena u poglavlju II propisuje postupanje s neopasnim građevnim otpadom određenim Listom otpada iz Priloga IV. Pravilnika o građevnom otpadu i otpadu koji sadrži azbest (NN 69/16) i Dodatkom V.6. Pravilnika o nusproizvodima i ukidanju statusa otpada (NN 117/14), što se može sublimirati kroz slijedeće kriterije koji predstavljaju i imperativne odrednice:

1. Zabranjeno je odbacivanje otpada u okoliš,

2. Ukinuto je zbrinjavanje građevnog otpada postupkom odlaganja na legalnim odlagalištima (komunalnim ili građevinskim),

3. Građevni otpad, kao posebna kategorija otpada, mora se odvajati na mjestu nastanka, odvojeno sakupljati i skladištiti te potom obraditi, oporabiti, odnosno reciklirati radi ponovne upotrebe, uz prethodno provođenje postupka ukidanja statusa otpada,

4. Vlasnik, odnosno posjednik otpada, dužan je - uz novčanu naknadu - isti predati ovlaštenoj tvrtki koja posjeduje dozvolu za gospodarenje otpadom, osim u slučajevima kada navedeni otpad može koristiti u obuhvatu građevine ili je sam registriran za gospodarenje otpadom pa može izvršiti postupke iz prethodne točke, ukoliko joj to prostorne pretpostavke na gradilištu dopuštaju.

IV Nastajanje i vrste neopasnog građevnog otpada

Načelno, neopasni građevni otpad koji nastaje na gradilištima možemo, u ovisnosti o vrsti i porijeklu materijala te tehničko-tehnološkom načinu nastanka, svrstati u dvije osnovne grupe:

1. **Proizvodni građevni otpad** koji se generira pri izgradnji, rekonstrukciji, adaptaciji, održavanju ili uklanjanju građevina, odnosno pri izvođenju zemljanih, infrastrukturnih, komunalnih te drugih građevinskih i obrtničkih radova, a manifestira se viškovima prirodnih materijala, koji se ne deklariraju kao mineralna sirovina prema Zakonu o rudarstvu, te drugih građevinskih materijala koji se ne mogu utrošiti u obuhvatu građevine, zatim ostali selektirani i miješani građevni otpadi od uklanjanja dijelova i čitavih građevina i objekata, sukladno projektiranoj dokumentaciji i troškovniku radova, trebaju biti u istom tom troškovniku radova definirani po načinu nastanka određenom radnjom, vrstom i količinom uz navođenje obveze odvojenog sakupljanja otpada te predaje tvrtki registriranoj za obavljanje djelatnosti gospodarenja otpadom, osim u slučaju da vlasnik otpada, odnosno njegov izvođač radova, posjeduje dozvolu za gospodarenje otpadom pa uz prostorne i vremenske pretpostavke te postupke može obaviti na samom gradilištu.

Lista neopasnog građevinskog otpada usklađena s listama Priloga IV. Pravilnika o građevnom otpadu i otpadu koji sadrži azbest i Pravilnika o nusproizvodima i ukidanju statusa otpada, a koji se zaprima u reciklažnom dvorištu GRD d.o.o. Rijeka:

br	ključni broj/k.b.	NAZIV	SKRAĆENI NAZIV
1.	01 01 02	otpad od iskopavanja nemetalnih mineralnih sirovina	kameni materijali
2.	01 04 08	otpadni šljunak i drobljeni kamen koji nisu navedeni pod 01 04 07*	šljunak i drobljenci
3.	01 04 09	otpadni pijesak i gline	pijesak i gline
4.	01 04 13	otpad od rezanja i piljenja kamena koji nije naveden pod 01 04 07*	arhitektonski kamen
5.	17 01 01	beton	beton
6.	17 01 02	cigle	cigle
7.	17 01 03	crijep/pločice i keramika	crijep i keramika
8.	17 01 07	mješavine betona, cigle, crijepa/pločica i keramike koje nisu navedene pod 17 01 06*	mješavine betona, cigle i keramike
9.	17 03 02	mješavine bitumena koje nisu navedene pod 17 03 01*	asfalti
10.	17 04 05	željezo i čelik	željezo i čelik
11.	17 04 07	miješani metali	miješani metali
12.	17 05 04	zemlja i kamenje koji nisu navedeni pod 17 05 03*	zemlja i kamenje
13.	17 05 06	otpad od jaružanja koji nije naveden pod 17 05 05*	sedimentni nanosni materijali
14.	17 05 08	kamen tučenac za nasipavanje pruge koji nije naveden pod 17 05 07*	tucanik
15.	17 09 04	miješani građevinski otpad i otpad od rušenja objekata koji nije naveden pod 17 09 01*, 17 09 02* i 17 09 03*	šuta ili otpad od rušenja
16.	19 12 09	minerali (npr. pijesak, kamenje ukoliko je nastao obradom građevnog otpada)	pijesak ili kamenje

2. Tehnološki građevni otpad koji potječe od ambalaža raznih građevinskih proizvoda i materijala, otpadaka i ostataka neupotrebljenih proizvoda, materijala, mješavina i sl. pri svojem prikupljanju, razvrstavanju i zbrinjavanju stvaraju određene financijske izdatke koje izvođači radova pokrivaju u kalkulaciji jediničnih cijena pojedinih građevnih radova prema opisu što sadrži jedinična cijena radova u pojedinoj stavci troškovnika radova pa se ti troškovi ne iskazuju u posebnim stavkama i količinama troškovničkih radova.

U ovom se slučaju izvođač radova smatra posjednikom otpada (sukladno čl. 10. st. 2. Pravilnika o građevnom otpadu i otpadu koji sadrži azbest - NN 69/16) te je stoga, sukladno važećoj legislativi, direktno i jedini odgovoran za njegovo odvojeno sakupljanje, skladištenje te predaju tvrtki koja je registrirana za gospodarenje tom vrstom otpada bez prava na obračun dodatnih financijskih naknada investitoru.

V Pretpostavke za gospodarenje neopasnim građevnim otpadom na širem riječkom području

Zatvarenjem javnih komunalnih odlagališta otpada na širem riječkom području dokinut je jedini način legalnog zbrinjavanja građevnog otpada metodom odlaganja, odnosno nasipavanjem i odbacivanjem otpada bez iskorištavanja korisnih svojstava otpada.

Važeća legislativa je dosadašnji način ponašanja zamijenila uvođenjem **principa održivog gospodarenja neopasnim građevnim otpadom**, odnosno odredila je obvezu njegovog odvojenog sakupljanja, razvrstavanja, skladištenja, obrade i uporabe, tj. recikliranja.

Reciklirani otpad bi se potom, kroz finalizaciju u obliku različitih nazivnih frakcija granulata, mješavina i proizvoda ponovno koristio u građevinskoj, komunalnoj i krajobraznoj djelatnosti.

Modeli zbrinjavanja građevnog otpada, što se nažalost i dalje provode na ilegalnim, "divljim" odlagalištima, koji se često kroz stavke radova u troškovnicima radova definiraju "obvezom izvođača radova da materijal ili građevni otpad odlažu na: gradskoj deponiji, javnom odlagalištu, deponiji izvođača, internom odlagalištu i sl." predstavlja ilegalnu djelatnost jer za nju pravna osoba na posjeduje Dozvolu za gospodarenje otpadom, a sama lokacija, odnosno odlagalište nema ishodovane lokacijsku, građevinsku i uporabnu dozvolu za tu svrhu.

Dopuštanjem ili sudjelovanjem u ovakvim aktivnostima pogoduje se nekom od učesnika u gradnji glede ostvarivanja nepripadajuće materijalne koristi, kao i izbjegavanje plaćanja društvenih i poreznih obveza.

Princip gospodarenja neopasnim građevnim otpadom definiran je odredbom čl. 11. st. 2b. EU Direktive br. 2008/98/EC te čl. 55. st. 2. Zakona o održivom gospodarenju otpadom s propisanim ciljem da se do 01.01.2020. dostigne min. 70% mase generiranog građevnog otpada koji se treba prikupiti, reciklirati te ponovno upotrijebiti.

Akceptirajući navedeno, za šire riječko područje su stvorene prostorne i tehničke pretpostavke da se proklamirani princip održivog gospodarenja neopasnim građevnim otpadom uvede u praksu, čime bi se zacrtani cilj o min. 70% recikliranog otpada mogao i ostvariti.

Iz navedenih razloga su izgrađene i dostupne svim korisnicima slijedeće javne građevine:

1. Reciklažno dvorište za neopasni građevni otpad tvrtke GRD d.o.o., Rijeka u Mihačevoj dragi 41 za sve pravne i fizičke osobe s listom 18 vrsta otpada koji se mogu prihvatiti,
2. Reciklažno dvorište KD Čistoće d.o.o. Rijeka u Mihačevoj dragi za prihvrat otpadnog papira i kartona, metala, stakla, plastike, tekstila, baterija, boja, ulja, glomaznog otpada, bijele tehnike, elektro-opreme i otpada te građevnog otpada iz kućanstava u količini max. 200 kg/6 mjeseci/osoba,
3. Metis d.d. Kukuljanovo za prihvrat opasnog građevnog otpada (azbestni proizvodi), kao i drugih vrsta otpada za sve pravne i fizičke osobe.

VI Provedbene mjere i obveze sudionika u gradnji

Provedba principa održivog gospodarenja neopasnim građevnim otpadom pri izgradnji, rekonstrukciji, adaptaciji, održavanju i uklanjanju građevina predstavlja dužnost svih učesnika u pripremi i realizaciji planiranog zahvata, počevši od investitora pa potom projektanta, izvođača radova, nadzornog inženjera pa do tvrtki registriranih i licenciranih za obavljanje djelatnosti gospodarenja otpadom, sukladno njihovom poslovnom statusu i interesu te zakonskim obvezama i odgovornostima.

Akceptirajući širinu zakonske regulative koja tretira djelatnost gospodarenja otpadom u ovom ćemo poglavlju, u formi provedbenih mjera, rezimirati te prikazati obveze, odnosno dužnosti i odgovornosti za svakog učesnika u izgradnji posebno.

1. Obveze Investitora

U pripremi i realizaciji planiranih građevinskih zahvata Investitor mora definirati poslovnu namjenu te tehničke i funkcionalne karakteristike građevine, odrediti zadatke i radnje, koordinirati sve učesnike u gradnji uz provedbu kontrole izvršenja radnji i postupaka, kako bi ostvario svoje ciljeve, jasno, uz poštovanje važeće legislative.

Ostvarivanje svojih ciljeva i propisanih zakonskih odgovornosti Investitor postiže razmjernim prenošenjem tih zadaća na odabrane poslovne suradnike, odnosno angažirane izvršioce:

1.1. Zahtjev Investitora prema odabranom Projektantu glede gospodarenja otpadom definira se Projektnim zadatkom, odnosno uvrštenjem ovih "Smjernica za provedbu principa održivog gospodarenja neopasnim građevnim otpadom" u projektni zadatak, uz posebni naglasak na obvezi:

1.1.1. Projektiranja povjerenog zahvata na način da se generira što manje građevnog otpada, a nastali otpad-sukladno tehničkom rješenju zahvata (građevine)-upotrijebi i zbrine na mjestu nastanka.

Ukoliko to nije moguće, sav preostali otpad je potrebno prikupiti, razvrstati te predati ovlaštenoj tvrtki za gospodarenje neopasnim građevnim otpadom (reciklažno dvorište) na daljnje postupanje.

1.1.2. Definiranja i iskazivanja viška iskopa koji predstavlja mineralnu sirovinu, a ne koristi se u obuhvatu građevine, kroz glavni projekt i troškovnik radova, radi stavljanja istog na raspolaganje Republici Hrvatskoj.

Obvezu stavljanja na raspolaganje Republici Hrvatskoj viškova iskopa koji predstavlja mineralnu sirovinu nema Investitor ako gradi:

- jednostavnu građevinu, odnosno izvodi jednostavne radove kojima se može pristupiti bez akta koji se odobrava građenje,

- zgradu građevinske bruto površine do 400 m²,

- novu zgradu, odnosno rekonstruira postojeću, a za što nije odobreno građenje podzemne etaže,

pa stoga Projektant u projektno-tehničkoj dokumentaciji za takve zahvate ne mora iskazivati, odnosno definirati tu obvezu.

1.1.3. Kod izvođenja pripremnih radova (pristupni putevi, komunalni priključci, uklanjanje umjetnih objekata i prometne opreme, reklamni objekti, rubnjaci, parapeti, ogradni zidovi, stupi, dijelovi pješačkih i krajobraznih površina, kolničkih konstrukcija, trupa prometnica i sl.), uklanjanja građevine ili njenog dijela, rušenja ili premještanja komunalne, prometne i ostale infrastrukture i objekata, izvođenja raznih zemljanih radova (široki i plitki iskopi, otkopi, usjeci, zasjeci, građevne jame, potkopi, rovovi, kanali, točkasti i trakasti temelji i sl.) projektnom dokumentacijom treba biti - kroz tehnički opis, nacrt i proračune kao i troškovnik radova - definirano nastajanje proizvodnog građevnog otpada te mjere provedbe principa održivog gospodarenja neopasnim građevnim otpadom.

1.1.4. Projektanta da kreira te izradi Troškovnik radova i dokaznicu mjera tako da se u stavkama radova koje tretiraju radnje čijim izvođenjem nastaje građevni otpad, kategorizira taj otpad po vrsti, odnosno materijalu i ključnom broju (kb) sukladno propisanoj listi otpada, izvrši njegova kvantifikacija volumno (m³) ili težinski (tone) uz navođenje obveze da se osigura njegovo odvojeno sakupljanje te odgovarajuća uporaba, odnosno predaja ovlaštenoj tvrtki za gospodarenje otpadom (reciklažno dvorište). Troškovi sakupljanja, utovara, prijevoza i plaćanje naknade za zbrinjavanje otpada (preuzimanje u reciklažnom dvorištu) trebaju biti ukalkulirani u jediničnu cijenu za svaku pojedinu stavku radova. Kontrola izvedenih radova ili obračunska količina radova može se dobiti zbrojem svih pojedinačnih odvaga, za istu vrstu otpada, koja se preda u reciklažno dvorište te time prođe postupak preuzimanja, verifikacije kategorizacije i kvantifikacije na kolnoj vagi.

1.2. Zahtjev Investitora prema odabranom Izvođaču radova glede zakonske obveze primjene principa održivog gospodarenja neopasnim građevnim otpadom, operativno se provodi na način da:

1.2.1. Investitor radova na odabranog Izvođača radova ugovorom prenosi pravo vlasništva nad

građevnim otpadom, što podrazumijeva prijenos materijalnih i drugih prava i obveza nad otpadom. Time Izvođač radova, u svojstvu vlasnika i posjednika otpada, preuzima sve zakonske obveze i odgovornosti koje proizlaze iz važeće legislative.

1.2.2. Izvođač radova, uz obvezu izvođenja radova sukladno potpisanom ugovoru, projektnoj dokumentaciji, troškovniku radova, tehničkim standardima, normama i propisima te relevantnim dozvolama ima obvezu implementiranja "Smjernica za provedbu principa održivog gospodarenja neopasnim građevnim otpadom na riječkom području" pri izvođenju radova.

1.3. **Zahtjev Investitora prema odabranom Nadzornom inženjeru** glede gospodarenja građevnim otpadom pri izvođenju radova određen je:

1.3.1. Nadzorom nad implementacijom "Smjernica za provedbu principa održivog gospodarenja neopasnim građevnim otpadom na riječkom području" od strane Izvođača radova te mjesečnim izvješćivanjem Investitora radova radi eventualnih intervencija i otklanjanja postupaka i stanja suprotnih važećoj legislativi.

1.3.2. Nadzorom pojedinih radova definiranih troškovnikom radova u kojima se generira otpad te kontrolom izvršenja postupaka sakupljanja, razvrstavanja, eventualno skladištenja te predaje preostalog otpada tvrtki registriranoj za gospodarenje otpadom, vezano na vrstu - ključni broj i količinu otpada.

2. Obveze Izvođača radova glede implementacije "Smjernica za provedbu principa održivog gospodarenja neopasnim građevnim otpadom na riječkom području" određuju mjere i postupke koje treba izvršavati:

2.1. Generirani neopasni građevni otpad najprije upotrijebiti i koristiti u obuhvatu građenja sukladno projektnoj dokumentaciji i troškovniku radova.

2.2. Odvojeno sakupljati i razvrstavati preostali neopasni građevni otpad.

2.3. Odvojeno skladištiti građevni otpad na gradilištu ovisno o svojstvu, vrsti i agregatnom stanju, ako to dozvoljavaju prostorne pretpostavke te ako su te radnje predviđene projektnom dokumentacijom i troškovnikom radova.

2.4. Izdvojiti iz građevnog otpada materijale i građevne proizvode koji se mogu ponovno koristiti za istu svrhu za koju su i bili proizvedeni.

2.5. Oporabiti, odnosno reciklirati na mjestu nastanka preostali neopasni građevni otpad radi ponovne upotrebe.

2.6. Ukoliko projektnom ili tehničkom dokumentacijom te troškovnikom radova nije predviđeno ili prostorno i dinamikom izvođenja radova nije izvedivo razvrstavanje, skladištenje i recikliranje neopasnog građevnog otpada na mjestu nastanka (gradilištu), sav preostali otpad će se predati na daljnje postupanje ovlaštenoj tvrtki za gospodarenje otpadom (reciklažno dvorište) radi nastavka procesa gospodarenja otpadom.

2.7. Vođenje propisane dokumentacije za gospodarenje otpadom na samom gradilištu za slučajeve predaje neopasnog građevnog otpada ovlaštenoj tvrtki za gospodarenje otpadom (reciklažno dvorište):

2.7.1. Prateći list (PL-O) za svaku predanu pošiljku otpada (turu) kamiona,

2.7.2. Očevidnik o nastanku i tijeku otpada (ONTO) za svaku vrstu otpada posebno.

2.8. U svojstvu posjednika građevnog otpada dužan je putem građevinskog dnevnika, a nakon usuglašenja s Nadzornim inženjerom, dužan je proglasiti otpadom:

2.8.1. **materijal iz iskopa** koji je nastao prilikom građenja građevine i koji se sukladno dokumentima projekta građenja, izrađenim sukladno propisima koji uređuju gradnju, ne ugrađuju u tu građevinu i koji ne predstavlja mineralnu sirovinu sukladno posebnim propisima koji uređuju rudarstvo,

2.8.2. **materijal koji je nastao građenjem, održavanjem, rekonstrukcijom ili uklanjanjem građevine**, osim materijala koji se koristi za građevinske svrhe na tom gradilištu, kad se isti izdvoji od građevine, odnosno kad prestane biti građevina koju se gradi, održava, rekonstruira, odnosno uklanja.

3. Obveza javnog Reciklažnog dvorišta tvrtke GRD d.o.o. Rijeka je sudjelovanje u provedbi principa održivog gospodarenja neopasnim građevnim otpadom na riječkom području, sukladno registraciji tvrtke, građevinskoj i uporabnoj dozvoli za reciklažno dvorište te Dozvoli za gospodarenje otpadom, a odnosi se na davanje javnih usluga na način da se uz novčanu naknadu prihvaća i preuzima 18 vrsta neopasnog građevnog otpada, od selektiranog do miješanog otpada (šuta, otpad od rušenja raznih građevina) te otpada od iskopavanja zemljišta.

Djelatnost reciklažnog dvorišta odnosi se na:

- Prihvat i preuzimanje otpada (kategorizacija otpada, verifikacija Pratećeg lista, kvantifikacija otpada na kolnoj vagi, razvrstavanje i privremeno skladištenje otpada po vrstama),

- Priprema otpada prije uporabe (izdvajanje korisnih sekundarnih sirovina, materijala i proizvoda, tehnološka priprema i selekcija otpada),

- Recikliranje otpada po vrstama (drobljenje, mljevenje, separiranje, privremeno skladištenje reciklata),

- Ukidanje statusa otpada (integralni sustav upravljanja procesom, laboratorijska ispitivanja i kontrola proizvoda putem certificiranog laboratorija, izdavanje Izjava o sukladnosti za svaku pošiljku),

- Postupak plasmana reciklata na tržište (sekundarne sirovine, izdvojeni materijali i proizvodi, reciklirani granulati - u dvije klase kvalitete: kriterij prirodnih i recikliranih materijala - s asortimanom nazivnih frakcija 0-4, 4-8, 8-16, 0-16, 0-45 i 0-63mm),

- Usluge selektiranja, dorade, prerade i skladištenja određenih građevinskih materijala koji nemaju status građevnog otpada, a nastaju i koriste se u obuhvatu gradnje (npr. razne kategorije iskopanih materijala, tehnički i arhitektonski kamen, betonski i armirano-betonski prefabrikati i konstruktivni elementi i dr.).

Osnovni kriteriji rada i usluge koje pruža reciklažno dvorište određeni su:

1. Listom neopasnog građevnog otpada koji se preuzima u reciklažno dvorište, a koja je određena Dozvolom o gospodarenju otpadom,

2. Općim uvjetima za prihvat neopasnog građevnog otpada u reciklažno dvorište i

3. Cjenikom naknada za prihvat i preuzimanje neopasnog građevnog otpada.

Navedena dokumentacija javno je objavljena te dostupna svim korisnicima na web stranici tvrtke www.grd.hr.

Površina na kojoj je ustrojeno reciklažno dvorište iznosi 10.735 m², od čega operativna površina iznosi cca 9.500 m². Ta površina omogućuje da se u jednom operativnom ciklusu može deponirati i oporabiti - pri prihvatu otpada i izlazu finalnih reciklata - ukupno cca 19.000 tona (cca 10.000 m³) različitih materijala.

Ukupni godišnji kapacitet prijvata i uporabe otpada u reciklažnom dvorištu je promjenjiv i direktno ovisi o broju godišnjih ciklusa, što pak ovisi o svekolikoj građevinskoj aktivnosti na širem riječkom području. Procjena buduće građevinske aktivnosti te dinamika punjenja i pražnjenja reciklažnog dvorišta materijalima kreće se od 2,5 do 3 mjeseca po ciklusu, što znači 4-5 operativnih ciklusa godišnje, ili preračunato, procijenjeni godišnji kapacitet reciklažnog dvorište se kreće u rasponu od 76.000 do 95.000 tona.

Rijeka, travanj 2017.